

UNIVERSUL LITERAR

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară : pe un an 100 lei. în străinătate pe un an 200 lei.

Giacomo Puccini

Marele compozitor Giacomo Puccini, mort deunăzi.

SCRITORUL

E un muncitor intelectual, un artist care creează opere pentru a folosi altora și a lămurii pe alții. Meșteșugul lui (care se învață mai greu decât celelalte, dar care se răsplătește mai puțin, derizoriu sau deloc,) are un caracter sacerdotal și util.

Fie care din noi scriem mai mult sau mai puțin, dar nu suntem toți artiști-scriitori.

E scriitor cel care instruește și înalță publicul cititor, cel care apără sau contribuie la patrimoniul civilizației și al culturii și care realizează și impune marile idealuri ale omenirii.

E scriitor ziaristul care apără interesele obștești, profesorul care instruește prin scris tinerimea, omul de știință care explică și creează scriind și, în general, cel care face propagandă culturală scrisă, animează și înalță sufletul nostru.

Scriitorul propriu zis, nu îmbrățișează numai prezentul, ci leagă trecutul de viitor. El, în opera lui, personifică aspirațiile, durerile și revendicările omenirii sau ale neamului căruia îi aparține. E apărătorul celor nedreptățiți și slabi, e trufașul care înfruntă tirania, și polemistul care o stigmatizează, e distrugător de rău și propovăduitor de bine și de adevăr.

Scriitorul e un intuitiv, el vede, observă și distinge tot și mult mai bine și mai repede decât ceilalți oameni. El are simțul curiozității și e îndrăgostit de adevăr, bine și frumos. Aceste calități innăscute sau parte din ele câștigate prin cultură și educație aleasă și prin muncă intelectuală creatoare și intensă, scriitorul le valorifică. El strânge mereu, cu sârguință și face selecție în alegerea materialului necesar de construcție pe care-l clasează, îl coordonează și-l sistematizează ca pe urmă, la locul cuvenit și la timpul potrivit, să-l încrebuințeze la clădirea operei sale de artă.

Scriitorul e un entusiast și devotat slujitor și sprijinitor al artei și el se distinge de ceilalți oameni prin profunzimea gândirii sale exprimate frumos. El e facla aprinsă care luminează întunericul ignoranței și arată și îndrumază pe toți pe calea adevărului, a binelui și a frumosului etern.

Scriitorul are un rol mai mare decât cel al artist-creator ca pictorul, sculptorul, compozitorul muzical sau arhitectul. Majoritatea scriitorilor preconizează munca, disciplina, ordinea și ierarhia, cari sunt ideile fundamentale ale constituției sociale universale și fără de care nu se poate realiza progresul.

Scriitorul e o călăuză, e un educator de suflete, un creator sau un răscolitor de idealuri și un semănător de mari virtuți civice. El e legat de pro-

perarea culturală sau de decăderea poporului din care face parte. El e oglinda unei societăți și opera lui reflectează sentimentul public și tăria lui sau slăbiciunea unui popor la un anumit moment al istoriei sale.

Adevăratul scriitor are o menire de apostol. El trebuie să spună numai adevărul pentru a fi util și trebuie să fie în serviciul binelui și al frumosului. El lovește în cei ticăloși și laudă pe eroi și pe cei virtuțoși, pentru că arta e podoaba și răsplata celor bune.

Pentru scriitor, arta e un altar, un templu în care el oficiază fără a se îngriji nici de partea materială și nici de ceiace zic sau vor zice alții. Consacrarea lui artistică vine dela sine sau poate să nu vie niciodată, cu toate că el poate fi, prin el însuși, o podoabă sau o glorie a timpului. El creează din necesitate internă și din patima lui pentru bine și frumos, care-l mistue până la moarte.

Prograsul cultural al unei națiuni sau al omenirii e în funcție de valoarea și numărul scriitorilor distinși ce-i are și e în raport direct cu scrierile lor, cari snt sinteza inteligenței, a aspirațiilor și a posibilităților de creațiune a unui popor.

Rolul scriitorului în societate e foarte important. Scriitorul creează conștiința națională și marile aspirații ale omenirii spre civilizație și progres. Oamenii politici nu fac decât să legitimizeze ceiace înainte, în mod înrîșec și intensiv, au creat scriitorii.

Toate idealurile umanitare, întreaga civilizație culturală și morala omenirii e opera artistului-scriitor.

Toți întemeietorii de popoare au fost mari cugetători și mari artiști-creatori: Moise, Budha, Confucius, Zoroastru, Aristos, după cum se vede din evanghelii, Mahomet, etc.

Marii cuceritori au fost și scriitori de seamă: Anibal, după cum ne afirmă Titu Liviu, Caesar, Napoleon I, Ferdinand al II-lea și alții.

La noi, scriitorii au contribuit la propășirea culturală a poporului român, la crearea unității sale sufletești și la întregirea neamului nostru, care cuprinde azi în granițele sale etnice aproape 18 milioane de locuitori.

Scriitorii noștri de seamă din trecut și prezent au fost făuritorii ideii de întregire a neamului românesc.

Dintr-un popor împărțit între trei foste împărății de pradă, (Austro-Ungaria Rusia și Turcia) marii dascăli ardeleni din secolul al XVIII-lea au rezit, cu vorba și mai ales cu scrisul lor tipărit, conștiința noastră națională, care a fost afirmată în urmă cu putere și de iluștrii cronicari: Vasile, Urecho, Miron și Niculae Costin, Ion Neculce Dimitrie Cantemir și alții.

Noi, românii, mai mult ca oricare alt popor, avem imediată nevoie de mulți și de buni scriitori pentru ca să se realizeze și să se desăvârșască consolidarea noastră națională.

Unitatea sufletească a neamului românesc nu se poate desăvârși decât prin întărirea culturii noastre și printr-o propagandă folositoare în acest scop și aceasta n'o poate face decât numai scriitorul.

EFlorescența literară de azi e de cel mai bun augur pentru ceiace va fi literatura românească de mâine.

G. Niculescu-Varone

Sfârșit de toamnă

*De mult s'a dus în țările cu soare
Stoluri mari de albe cocorilor;
Grădinile-s pustii și părăsite
De mirosul plăcut al florilor.*

*Nu mai-sunt prin tunci privighetori
Nici pe câmp șoptirea cântului;
Din miază noapte vine pe sub nori
Tânguirea tristă a vântului.*

*Nu mai este iarbă prin pădure
Goale-s crenguțele copacilor;
Frunzele pe jos îngălbenite
Parcă-s hainele săracilor.*

*Cerul negru este străbătut
De concertul trist al ciorilor,
Plopii se îndoesc la pământ
Asternând covor cărărilor.*

*Cucuveici gonite de furtună
Se ascund în dosul stâncilor;
Jalea lor se tângue amarnic
Prin văzduh de asupra tuncilor.*

*Fulgii duși de vânt încep să cadă
Peste întinderea câmpiilor;
Omul trist, s'apropie de sobă
Punând capăt bucuriilor.*

Anton Gura

A apărut

ALMANAHUL

ZIARULUI

„UNIVERSUL”

Pe anul 1925

Și se află de vânzare la toți librarii, chioșcarii, depozitarii și vânzătorii de ziare cu prețul de **20 lei exemplarul.**

Pentru provincie se va trimite 5 lei porto.

Reîntâlnire

— Auto-s tiră —

Te-astept să vii în stațiunea de tramvai
 În care și-altădată te-arătai.
 Și te zăresc ca de demult: elevă 'n uniformă
 Pe când ședeai pe cea dintâi platformă
 Și când te speriai grozav,
 Aproape ca de frica-morții-o fizică
 De lecțiile de Chimie și de Fizică,
 Și totuși, deși anii-au trecut repezi
 Și de trecut vrei ca de-o haină călduroasă să te lepezi
 Te văd așa, ca cea din urmă oară când a fost o grevă
 Zi când erai încă elevă...
 Acum sunt emoționat că iar te voiu zări
 Și că te-astept aci
 Pe lângă pomii-aceștia, călugări singurateci.
 Sunt emoționat de parcă -aș da din nou o teză-acum
 La Matematici
 Sorb clipele apropiării tale ca pe-un miros de parfum
 Le sorb plin de nesațiu
 Și-mi amintesc de versurile lui Horafiu
 Pe care'n ore de Latină le scandam
 Și pe cari și-acu'n minte le mai am:
 Ouid facies ante facies: Veneris și veneris
 Ne sed eas, sed eas; ne pereas per eas
 Când am să te zăresc astăzi ce-am să fac?
 Sst! Tramvaiul văd venind dela Șoseaua Kiseleff.
 Un adn mămpunge'n minte ca un ac
 Într'un aherahel,
 Și gându'n pânza minții repede brodează o întâmplare
 Și zboară, ca și fluturile depe-o floare...
 Sssst! Tramvaiul a venit.
 Inima din arivi simt că-mi bate
 Ca un porumbel nelinistit.
 Mă ure, și-apoi cu seriozitate
 Vorbesc cu tine doar banalități
 Grav, cum e un cotoiu ce se mângâie pe mustați.
 Și nu știi că o taină care nu ți-am spus-o încă
 În suflet stă ascunsă ca 'ntr'o mină-adâncă
 Și mă despart mai trist și mai morocănos
 Privind ca un unchias care-a pierdut ceva pe jos.
 Și mă adărește apoi c'aceas taină ți-o va spune altul, altădată.
 Ca tu să-l asculti poate încântată...
 Și-atunci, naiv, o să mă mânăți doar crezând
 Că taina mea ți-as fi putut-o spune-oricând.
 Dar după război, mulți viteji se-arată...

Ioan Giorănescu

FERICIREA

Toată lumea se plânge că nu este fericită! Cuvântul de fericire flutură pe buzele tuturilor cu melancolie, nimeni nu'ntâlnește în calea sa pe zeița fericirii. De la mic la mare de la bogat la sărac nimeni nu spune că este fericit! Dar dacă oinul ar fi mai bun, mai iubitor, soarta lui s'ar îmbunătăți mult. Iubirea este fericirea! Ce satisfacție mai mare, ce voluptate mai adâncă decât acea a iubirii.

Și cum să fie sufletul mulțumit decât atunci când poate da realității toate frumusețile care incolțesc în inimă din inboldul celui mai frumos sentiment: Iubirea. Cum ar putea o mamă să-și crească copilul să-l păzească de suferințe, de moarte și de

multele greutăți materiale, decât prin iubire. Iată cum se apleacă deasupra patului unde de trei nopți copilul suferă, și de lângă care ea nu s'a depărtat. Dar el îi surâde, o cunoaște, îngrijirile ei au invins răul, și scăpându-l de moarte i se pare că l'a creat o a doua oară! Oh! ce bucurie! ce fericire! Suferința fizică nu contează alături de voluptatea sacrificiului iubirei. Dar când tatăl obosit de muncă vine amărât acasă: două brațe fragede îl iau de gât, și o gurică rumenă îi răcorește fruntea. Și sufletul măhnit al omului tresare, se 'nvioarează; simte o dulce bucurie care-i îmbată creierul, și o nouă putere de luptă se naște în el! Este iubirea care-l face să priceapă rostul sacrificiului. Dar ce s'ar face bolnavii, bătrânii, năpăstuiții dacă nu ar

fi iubirea care sub imaginea carității, zână dătătoare de viață, îmbunătățește soarta celor care suferă.

Iubirea care umple de imagini a-trăgătoare inimile îndrăgostiților și le dă fericirea. Prin iubire poți cunoaște fericirea de a erța. Dragostea îmboldește pe om la înfăptuirea gesturilor generoase și frumoase. Iată a fratele care-și răsfăță surioara, sora care-și sacrifică plăcerile ca să facă fratelui un bine. Și acei care muncesc să hrănească pe cei neputincioși. Dar viețile sacrificate pentru a salva pe ale semenilor.

Dar învățații cari mor urmărind o idee folositoare omenirii! Tot ce este frumos, nobil măreț, este izvorât din sentimentul inspirat de zana cea frumoasă a iubirii. Iubirea este fericirea. Cu să fim buni, iertători, răbdători, trebuie să iubim și atunci suntem fericiți. Dar vai! ce puțin suntem buni! Ce mulți vrăjmași are iubirea:

Ură, invidia, zgârcenia, vanitatea; toate acestea se'ncuibă în sufletul nostru și adesea 'l stăpânesc; atunci biata iubire fuge plângând de mila celor pe care-i părăsește. Sentimentele urâte odată stăpâne pe noi încep nefasta lor influență: ne turbură, ne amărăsc, ne 'nping la fapte rele, care apoi tot asupra noastră se răsfrâng, întretânând în sufletul nostru o amărăciune care nu ne dă voie să fim fericiți. Fericirea este iubirea!

Eufrosina Pallă

JAPONEZUL

de BIRO LAJOS

Clara Horvat cea cuminte, și frumoasă, într-o bună zi a primit o scrisoare. Adresa era în englezește; iar marca postală japoneză.

— Sir, — începea scrisoarea —, am aflat de la amicul meu, Yamatoru, care întreține corespondență cu miss Cleminsonn, fosta D-voastră profesora, că spre a vă perfecționa în limba engleză, ați dori corespondență cu cineva. Deoarece amicul meu pleacă în America, m'ași oferi eu, în locu-i. Fac serviciu la Ministerul de externe, vorbesc corect limba engleză, și sper că scrisorile mele vor fi destul de interesante.

Clara Horvat i-a răspuns imediat:

— Domnule, eu nu sunt „Sir” ci „Miss”. Accept cu bucurie propunerea D-voastră. Tatăl meu este președinte de tribunal. Sunt de nouăsprezece ani, institutoare diplomată, și sper că și scrisorile mele vă vor interesa.

Apoi, a venit răspunsul japonezului.

Îi pare foarte bine că împrejurarea l-a favorizat înlesnindu-i această cunoștință, atât de plăcută. De altfel el e fotograf amator, și-i trimite totdeauna

și fotografia casei sale. A cetit foarte mult despre Ungaria, și se simte foarte fericit de norocul, că dintre femeile maghiare, vestite prin frumusețea lor, a avut prilejul să cunoască o fată, atât de spirituală, amabilă și cu minte, ca, cunoștința lui necunoscută.

De aici, a început corespondența. La început, fu promptă, răspunzând imediat la scrisoarea primită, apoi din ce în ce cu interes crescând, pasionată, ba chiar cu patimă.

Amândorura li se părea această corespondență ca un memoriu zilnic interesant. Iată, există cineva, peste mări și țări, un om interesant, inteligent, care raționează și are o inimă simțitoare, cui li se pot confia — fără nici o primejdie — dorințe, gânduri, întâmplări, cu convingerea sigură, că vei fi înțeles. Un tânăr și o fată, peste mări și țări, s'au descoperit. Sufletele lor, se cunosc, se înțeleg și se iubesc; fiecăruia din ei îi sunt dragi gândurile și sentimentele celuilalt, și fii a două națiuni depărtate, însă, copi de o patrivă distinși; a culturii și a progresului românesc — scrise într'un rând, japonezul — își vorbesc, pe o limbă minunată și puternică, străină ambelor.

Merceau și veneau scrisorile. Duceau tânărului gândurile fetei, și fetei, gândurile tânărului, legând cele două suflete, cu firul de aur, al unui sentiment necunoscut.

Avea această corespondență, o vraje deosebită, un farmec cuceritor. Nici numai așteptau răspunsul, și scriau iarăși. Fetei îi se părea câte o dată — când o încânta spiritul și finețea unei scrisori — că trenurile rapide și vapoarele uriașe ale mărilor, nici nu au altă menire, decât, să transporte scrisorile lor.

Fata a scris despre casa lor acoperită de verdeată; despre tatăl ei — cel mai dragut bătrânul din lume — despre lecturile ei favorite; Jokai, este tradus și în englezește; despre distracțiile, sentimentele, visele și cunoștințele ei.

— Vine pe la noi — scrise odată — un tânăr înalt cu ochi negri strălucitori, se numește Alexandru Csak, e profesor, tata îl aerează foarte mult, acest Csak, vrea să mă ia în căsătorie.

— Pentru Dumnezeu — veni răspunsul — baeă de seamă. Să nu te pripești cu cea mai importantă hotărâre. Fericirea, sau nenorocirea, mântuirea, sau osândă vietei, depinde de ea. Baeă de seamă, nu te decide, ești tânără, ai încă timp. Caută să cunoști întâi mai de aproape pe acel om. Profesorii nu mi-au plăcut nici odată.

— Csak ne vizitează în fiecare zi — scrise fata — mie mi plac profesorii. Îți trimit totde-odată și fotografia mea.

Nici nu a sosit răspunsul, și fata a scris din nou:

— Csak mă cere în căsătorie, mi s'a dat timp de gândire, și nu știu cum

ROMANȚA

*Cu aripi mari și obosite își desfășoară noaptea basmul
In toamna ce revine iarăși cu aceleași triste parodii
Și măgitoarele cascade ce ne-au vrăjit o vară 'ntreagă
Încearcă par'că și-azi să spună: de ce nu vii? de ce nu vii?*

*Departa își proflează încă un schit ruina 'n raza lunii
Dar clopotu-și azi nu mai sună măsura trupului pierdut;
Se aud cum trec grabite stoluri bătând din aripi obosite,
Și undeva cum plânge taina isvorului neprinceput.*

*Si-aleia ce visează 'n umbră... O! legendare nopți mă chiamă
Poemul tristelor iluzii o clipă să mi-l regăsesc;
Și par'că iar aud cum pași-ți întârziți mă sor aleia
Că'n vremea când veneai o clipă — iubirea sa-ți mărturises.*

*Și'n voga parodie a toamnei-imi redeștept calvarul vieții
Și'tind umil trudite brațe aleielor cu plopi pustii
Visând să te mai văd odată venind din umbra lor gră ită
Dar brațele imi cad sdrobite — că'n vremuri tu azi nu mai vii!*

D. Negulescu-Pitești

să hotărâsc. Ai primit portretul meu? Trimite-mi'l pe al dumatăle.

— Am primit fotografia d-tale — veni răspunsul, după patru săptămâni — și inima mea, se sbate între teamă și speranță. De luni de zile așteptând cu nerăbdare din ce în ce mai mare dulcele d-tale scrisori, în sufletul meu ia proporții, crește, se revarsă, o patimă, care, acum isbucnește, la vederea fermecătoarei d-tale imagini. Peste obstacolele de rasă, peste depărtările imense, despre munți și mări, trece amorul, depunând o sărutare, pe alba d-tale mână.

În zadar mă oprește rațiunea și in-doiala, în zadar mă îngrozește teama, că d-ta mă privești cu rezerva superiorității rasei d-tale. Amorul meu îmi spune, că sufletele noastre sunt egale și înrudite, că sufletele noastre, care s'au descoperit, nu se pot despărți nici odată.

Părul blond și fața d-tale albă ca crinul, revarsă raze de lumină în calea vietei mele. Sunt în prănăstie și privesc la d-ta ca la soarele dător de viață. Apleacă-te, și printr'un cuvânt al buzelor nenrăhănite, mântuiește-mă! Fericirea, viața mea, depinde de răspunsul d-tale. Dacă nu m'a înșelat presimțirea, că din literele fine ale scrisorilor d-tale, respiră dragoste: atunci mi-am câștigat fericirea; dacă m'a înșelat, atunci viața mea, s'a sfârșit. S'a sfârșit, atât de sigur, pe cât e de adevărat că în vinele mele curge sângele acelor nobili japonezi, cari pentru o greșală, pentru o răstăcere, chiar numai pentru o aparentă infamie sau pentru o suferință, ne care au trebuit să o îndure în tăcere, și-au străpuns inimile cu pumnul.

Cu ochii înălțămâți a citit Clara Horvat această scrisoare, din rândurile căreia, respira un amor ferbinte, al că-

rui romantism deosebit, a cuprins-o, a amețit-o. Peste mări, pe partea opusă a globului, este cineva, care moare dacă ea va răspunde la o cerere, cu un „da“.

Îl privea aproape cu aversiune pe Csak. Omul acela, peste mări va muri dacă ei îi va răspunde acestuia „da“. Și acela din depărtarea imensă, o iubeste, e sigură că o iubeste. Ce nobleță sufletească, cât o adoră, cum îi imploră iubirea! A umblat două zile, ca prin vis.

A treia zi, a primit o scrisoare:

— Am primit scrisoarea a doua — spuneau rândurile englezești — și conform dorinței d-tale, îți trimit fotografia mea. Aștept răspunsul cu teamă și nerăbdare.

Clara Horvat, s'a uitat la fotografie, din care o privea fața unui japonez. Portretul imăcina un om galben, scund, cu ochii caracteristici pieziși. O figură de operetă.

Fata era consternată. Va să zică, la acesta o transportau visele ei peste mări?

În' o clipă s'a sfârșit totul. Ochii îi s'a umplut de lacrimi și a plâns îndelung, și amar.

A mai oftat odată, și a intrat la tatăl său. Accept cererea lui Csak — zise ea liniștită.

Peste câteva zile, scrise în Japonia. Seurt, nu erud, dar indiferent: M'am logodit cu Csak.

Peste o lună, a uitat totul și nici nu și-a mai bătuț capul, despre ce va fi făcând omul galben, acolo peste mări.

Tradus de D. Noblescu

Șapte ani dela moartea lui Victor Anestin

În ziua de 7 Noiembrie 1917, Victor Anestin s'a stins din pricina *muncii și a mizeriei*. E o moarte de care ar fi trebuit să roșim cu toții șapte ani de-arândul. N'am roșit. E mai bine așa. Nesimțirea noastră, e o armă în lupta pentru viață. Trebuie însă să admirăm pe acei cari au știut să se ridice din tembelismul și uscăciunea vremurilor ca să nutrească viața întreagă un ideal și să lupte pentru el. Să ne mândrim că s'au născut și la noi oameni ca Victor Anestin, și că mulți din ei mai trăesc, poate, și astăzi.

Nu-i voi povesti aci viața pe care, cu multă căldură și pricepere, a scris-o de curând un urmaș al său, d. L. Florin. „Aventuri” a avut puține, în schimb a suferit mult. Și suferințele acestea au rămas necunoscute, acoperite discret de Anestin, uitate în amintirea publicului. A fost fiu de oameni nevoiași, cu trudă și-a sfârșit liceul și în Capitală a luptat cu atâtea greutăți, încât stai și te miri cum de a putut un tânăr răbda atâtea, fără să-și zdruncine sufletul și sănătatea. Ucenic de tipografie, corector la atâtea ziare, apoi reporter, critic dramatic, cronicar științific, ... Anestin muncea din greu ca să trăiască de azi pe mâine. Cursuri universitare — din această pricină — n'a putut urma. Cărți să-și cumpere, și mai puțin. Și cu toate acestea, care autodidact ar fi fost în stare să-l egaleze în adâncile sale cunoștințe științifice și literare adunate cu ajutorul a șapte limbi: franceza, germana, engleza, spaniola, italiana, suedeza și rusă?... Își petrecea nopțile între cărți și ziua se străduia să-și susțină familia, onestă și săracă. Și timp de douăzeci de ani a muncit la opera aceia grea, anonimă a popularizării științifice.

Anestin a scris și studii astronomice originale pe cari le-a publicat în reviste străine și cari l-au făcut repede cunoscut în lumea învățaților. Dar numele lui va rămâne pe totdeauna sfatormic în istoria culturii românești, unde miile lui de articole au adus atâtea lumină, au îndrumat atâtea suflete pe cărarea cea bună.

Anestin a scris mult, enorm de mult și în toate direcțiile științei. „Ziarul științelor populare și al călătorilor” e ne deantrecut opera lui iar zărele mari și mici, revistele literare, culturale, au publicat cu toatele articole și traduceri de ale lui Anestin. Și nu știu câte din ele au fost retribuite... Și nu știu dacă nu tocmai din pricina acestui idealism nevindecabil, acestei dezinteresări materiale de necrezut, n'a fost nevoit să-și vândă înainte de moarte hrota lui, biblioteca, (cea mai completă din țară în materie de astronomie) pentru că-l plângeau

copii de foame și era frig în casă...

A încercat să publice chiar o revistă specială de astronomie, „Orion”, ceoace era o îndrăzneală cu adevărat nebunească — și din care au apărut puține numere. Dragostea aceasta pentru știința cerului și sacrificiile ce le făcea pentru cultivarea ei, i-au adus stima multor astronomi de seamă, cari îi trimiteau cărți și cuvinte de încurajare. Cu Flammarion a avut o lungă corespondență, și ar fi interesant de cunoscut ceva dintrânsa. Iată un crâmpeiu, citat de d. Florin;

„Să nu-ți ascunzi, domnule Anestin — că întreprinzi o operă grea, care te va obliga la o perseverență constantă și neobosită. Te voi lovi de mii de „piedici, mai mult sau mai puțin neprevăzute. Iubirea pentru știință și energia Dumitale vor persevera însă. „Curaj deci: opera dumitale va avea aripi: Sic itur ad astra!”

„Îți strâng mâna.

„Camille Flammarion”

Tot de astronomie sunt și mare parte din cele patruzeci cincizeci de broșuri pe cari le-a publicat, și tot ea alcătuieste materia multor din volumele inedite. Când se vor putea publica toate aceste caete prețioase a căror menire e tocmai aceea de a fi citite cât mai repede, și de câți mai mulți?

Ceeace face lucrările lui Anestin atât de plăcute, e forma sub care sunt scrise, o formă simplă, nepretențioasă și plină de bunăvoință pentru cititorul nepriceput.

Scrisul lui Anestin e lipsit de pedantism. Știința este explicată atractiv, deseori anecdotic și nu se uită niciodată legătura sa cu progresul omenirii și morala ei. Anestin a crezut că știința este strâns legată de

conceptul moral, — mai strâns decât este acesta cu literatura, — că avântul, științific nu face decât să consolideze moralitatea și că toate rețele tehnice și ale războiului nu sunt opera științei, ci o nefastă înțelegere a ei și o criminală întrebuintare a mijloacelor sale.

Popularizând știința, făcând cunoscuți pe martirii ei, Anestin era convins că contribuie la educația maselor la sădirea în sufletul lor a grăunțelor de idealism, de încredere în știință și în triumful binelui. Scepticismul, lenea, viciul, — iată rezultatele unei lipse de cunoștințe științifice. Lipsa aceasta de cultură a maselor, iată pricina pentru care noi nu am putut avea niciodată nu o *mişcare științifică* întinsă, dar nici chiar una literară. Scriitori se simt streini în mijlocul unei mulțimi preocupate numai de tendințe materiale, al căror creier nu poate pricepe probleme, al căror suflet nu poate simți; vorba lor, opera lor, este expusă neînțelegerii generale. Pentru a putea fi popular într-o mulțime cu desăvârșire incultă, arta trebuia să devină *vulgară* și — afară decâteva triste excepții îndestul de cunoscute — scriitorii noștri au preferat sărăcia, nepopularitatea...

Dacă s'ar pricepe odată de către toți intelectualii, importanța *popularizatorilor*, și acești anonimi sacrificați n'ar mai fi disprețuiți sub acuzarea lipsei de talent și originalitate, gradul nostru de cultură ar fi cu totul altul. Deceia stărui asupra lui Victor Anestin.

Pilda lui e un simbol. A răspândit atâtea lumină din odăita lui săracă în cât făcerea asupra numelui său ar fi o nedreptate. Cărțile lui se retipăresc și se citesc și astăzi cu aceiași plăcere ca și în vremea când au fost scrise. Cel care spune că Anestin a fost un simplu compilator, arată că nu-l cunoaște. Astronomul cu cultură enciclo-

Când m'ai chemat

— SONET —

*Când m'ai chemat pe-a codrului cărare
Albastrul unei dimineți de toamnă
Tu l'ai țesut în rochia, prin care,
Frumosul trup la dragoste mă'ndemnă*

*De ce rămâi, mereu, ne'ndurătoare?
Poate, gândești că primăvară'nseamnă
Când doară, singură, mai ești în flori
Tu! Pătimașelor dorințe, doamnă!*

*... Precum îngălbenită frunz'acuz e,
De-o smulge codrului a morții mână:
În mâna soartei noi suntem păpușe...*

*Și dacă, astăzi, tu imi ești stăpână
Ca mâine poate, eu voiu fi cenușe:
Iar tu vei fi cu inima bătrână...*

Gr. Constantinescu

O, gânduri...

*O, gânduri.. gânduri, păsări minunate
Ce mă umpleți cu vrăji de taină pline
De ce din zări de aur și lumine
Veniiți când albe, când întunecate?*

*Când zilele-s frumoase și senine
Sunt dulci și mândre nopțile 'nstelate
De n'ai avea pe clipe 'ndurerate,
N'ar fi blândețea, care să le-atine.*

*Tu versuri mândre, visele urzește,
Ce să ridice 'n slăvi d' foc plăcerea,
Atunci când albe îți venim din zare;*

*Iar când în doliu mintea-ți ne zărește,
Tu cântă suferința și durerea;
Copil divin, născut pentru cântăre.*

V. Murescu

pedică și cu haina roasă la coate, a vea un suflet de poet. Cea mai literară traducere a „Regelui Lear“, Anestin a făcut-o și în toată opera sa colosală — din care s'ar putea extrage atâtea broșuri folositoare — nu se găsește un singur rând în care să nu fi pus dragoste și imaginație.

Azi se împlinesc șapte ani dela moartea lui Victor Anestin. Ce se cuvine să facem? Fraze frumoase și elogiile sunt inutile. Să ne amintim însă sufletul acestui martir pentru ideea și slova românească: să-l dăm ca o pildă pentru toți cei cari se pretind a fi „intelectuali“. Să nu ne fie rusine a repeta până la enervare că putința unei existențe multumitoare a idealistilor, nu se va putea împlini decât preăntind masele, educând singuri cititorii viitoarelor opere înalte, făcând adică cu totii ceace se numește „popularizare“. Si astfel aducem prinosul nostru lui Victor Anestin.

M. ELIADE

Cărți noi

„Răzburarea“ de Stefan I. Popescu.

D. Ștefan I. Popescu, un vechiu publicist a publicat de curând un roman intitulat „Răzburarea“. E o lucrare românească interesantă și care are meritul de a fi bine scrisă. Acțiunea romanului se petrece în București, înainte de război: Petre Mândru se însoară cu Raula Conineanu care îl înșală cu violonistul Peruga. Mândru află și convingându-se că soția lui iubea în Peruga artistul și nu omul, se hotărăște să se răzbune. Se duce așa dar la un maestru de vioară și după ce învață în taină să cânte și el, dă o serbare în casa lui, unde execută în fața invitațiilor o bucată a sa. Raula dându-și seama că bărbatul ei știe totul se aruncă în brațele lui cerându-i ertare. Mândru o iartă și căsnicia celor doi soți continuă de aci înainte în liniște și multumire.

Romanul acesta face parte dintr-o triologie, după cum ne face cunoscut autorul, urmând să apară ulterior celelalte două lucrări: „După război“ și „Spre liniște“, care vor desăvârși acțiunea începută în romanul „Răzburarea“.

c, gh.

„UNIVERSUL LITERAR“
PREMIILE FILATELICE
 Pe luna Ianuarie 1925
CUPON No. 2

PSALM

Fii binecuvântată deapururca martiră
 Sublimă vindecare a groasnicei boliri
 Rebotezare goală în patimi de Ghehenă
 Deapături glorioasă când buzele-ți zâmbiră
 De dragoste suavă, eternei mântuirii...
 Fii binecuvântată, Marie Magdalenă...!

Dumnezească slavă muceniciei tale
 Și jertfei negrăite, glorificând „femeea“,
 Ce-și da pe „mirt și giulgiuri“ noian de bogății
 Imbălsămându-și „Mortul“ cu datini sepulcrale
 Fii binecuvântată de toți din Galileea...

Ce te-au tîrât pe gloduri, bătându-te prin vii...
 Deapururi adormită 'n dumnezeești mumii...
 Marie Magdalenă martiră ntre vestale
 Dumnezeire pusă în psalmi dumnezeești
 Tu ce ștergeai cu părul blond, fin și mătăsos
 Picioarele desculțe „...bogatului în jale“...

Te bucură la dreapta, când mi te regăsești,
 De cel bătut pe crucea de lemn de chiparos...
 Domniță zugrăvită pe tîmple de biserică
 Prinos dezamăgirii pe gliele d'aici,
 Bogată'n fericire, săracă'n bogăție
 Simbol de sbuciumarea demonilor himerici

Blajină în grandoare, măreață 'n modestii,
 Un psalm glorificându-ți, cântăm Mărire Tie!!!
 Primește-ne durerea și rugile umile
 Și vezi-ne pe fețe și dungile de chin
 Ne dăruie răbdare și dalbele-ți zâmbiri
 Să blestemăm ispita grozavelor Dalile
 Cu demna resemnare a „Pruncului creștin“,
 Și pacea glorioasă a dragilor martiri...

Fii binecuvântată în ritm de leturghie
 De julea, remuscarea, de dragoste și tot,
 Ce duhul ne brăzdează cu fulger și săgeată
 Fii chiar Dumnezeirea născută 'n cununie
 Din dragostea curată cu Domnul Sabaot...

Și fă să cadă blestem pe această tristă gloată...
 Dă rugilor bogată și nesfârșită milă
 Dă-mi râul bunătății și Grația-ți umilă,
 Dă-mi zâmbetul extatic cu care dedemult,
 Primeai batjocorirea...și-o... glorie mai mult...
 Deschide-ți ginereasca beteală heruvimă
 Și'n moarte oglindește-mi doctrina cea sublimă...
 Fii binecuvântată Marie Magdalenă

Dumnezeire nouă, Dumnezeire vie
 Revărsa-ți în efluvii divină bogăție,
 Și cu străfulgerarea deschisului tezaur
 Distruge blestemată Ghehenă și balaur...

Fii binecuvântată
 Glorificare sfântă,
 Biserica te cată,
 Și se deznodămintă
 Nemărginirea toată...
 Și genuri se coboară
 De bogăție rară
 În cugetul blajin...
 Fii binecuvântată...
 Deapururca. Amîn.

De Gtk

Rondelul criticilor

Ca niște cerberi stând la pândă
Voi, critici neînduplecași,
Cu patimă ne judecași
Sau ne trimiteți la osândă...

Cu pona grea și tremurândă
Ne coborâți, ne înălțați,...
Cu niște cerberi stând la pândă
Voi, critici neînduplecași...

Dar timpul cu șoptirea-i blândă
Va răzbuna pep cei uitați,
De-al vostru crunt venim pătați;
Ci, numai lui, pe-a vremi tindă
Nimic nu-i scapă, stând la pândă!

S. Hortopan

Notițe critice

„Iubirea iubirilor” de Ioan Agârbiceanu, romanul apărut într-una din re-vistele literare, nu și-a păstrat până la sfârșit simțul măsurii. După ce por-nise pe o cale care făgăduia multe lu-cruri frumoase și noi în arta noastră, a fost năpădit de lungimi nefolositoare, de repetiri diluate, cari îl făcuseră chiar obositor.

Maria Negru, eroina romanului, își iubește cu patimă logodnicul. Incepând însă războiul, rămâne singură cu gândurile și suferințele sale. E atât de groaznică lovitura, încât zile după zile o răcolesc frigurile. Dar apoi intră din nou în viața reală, unde încep transformările. Căci Maria Negru începe să se întrebe acum de pri-cina durerii sale, războiul, și ajunge astfel la noțiunea de neam, de patrie, și se simte eucerită de ea, — ca orice bună româncă — de iubirea de neam, de iubirea de patrie. Când suferă ră-niții cari se întorc după front, suferă și Maria Negru, pentru că răniții sunt carne din carnea ei, suflet din sufletul ei. În măreția patimii care a cu-prinde, Maria Negru învață să și pă-s-treze grijuliu dragostea logodnicului, într'un colț din inimă, dar să n'o so-cotească numai pe ea reală. În fața dragostei pentru Puiu, o altă dragoste se ivește: dragostea s'au apropiat, s'au ciocnit, dar nu s'au respins, ci au mers mână 'n mână.

Intriga e slabă; dealtfel romanul e un „jurnal”, și aci partea psiholo-gică e capitală. Exceptând faptul că cele două patimi cari se ciocnesc nu se exclud, noua lucrare a d-lui Agâr-biceanu are foarte multe puncte de a-semănare cu vechea d-sale nuvelă „Două iubiri”. O găsesc însă inferioară acesteia, tocmai din pricina ară-tată mai sus; diluarea, dulceagă cu care e scrisă.

Dealtfel păcatul de a lungi povesti-

rile fără nevoie, de a umple pagini în cari nu se aduce nimic nou, — se observă în toate cele scrise de d-l Agârbiceanu în ultimul timp, în specie volumul „Spaima” și nuvelele risi-pite prin reviste și ziare.

HENRI BÉRAUD, spiritualul autor al romanelor „Martirul obesității” și „Lazore” — gândește să înceapă o o-peră în câteva zeci de volume, din care primul se va numi „Le bois du templier pendu” și va zugrăvi scene din anii 1312-1794. Vor urma încă două trei romane istorice ca și acesta, apoi romanul de observație, de caracter, și la urmă un roman liric.

Planurile sunt făcute și multe din romane sunt aproape gata în mintea autorului. Să așteptăm. Dar să nu ui-tăm că H. Béraud este un bun și no-ricos ziarist și că e foarte posibil ca meșteșugul acesta să-l depărteze mult dela opera ce va s'o scrie.

În „Roma” No. 6-7, an VII, — se publică un frumos studiu al d-lui Că-linescu asupra scriitorului contimpo-ran *Alfredo Panzini*, împreună cu traduceri alese din operele lui. Stă-ruim asupra traducerilor pentru că din meșteșugirea cu cari au fost făcute, s'a putut obține o părere justă despre ceea ce este opera lui Panzini; pe deo-partă lirism amestecat cu „cărțur-ism”, pe de alta ironie și privirile în-toarse spre trecut.

No 8 este dedicat în întregime lui *Adolfo de Bossis*, suavul poet mort de curând, traducătorul lui Shelley, au-tor al multor pagini de poezie pură. E bine să adăugăm, că Adolfo de Bos-sis n'a fost prea popular nici în Italia și aceasta din pricina purității versu-lui și înălțimea concepțiilor sale.

Eduard Estaunié, membru al Aca-demiei franceze a scos într'o nouă e-diție romanul „*Le labyrinthe*”. Cartea nu se distinge nici prin intrigă, nici prin analiză, nici prin formă. Toată problema e neliniștea sufletească, nici prin formă. Toată problema e neliniș-tea sufletească a unui tânăr care cu-noaște un testament prin care dragos-tea ce o arăta către soția sa, se putea considera ca falsă și interesantă. În același timp și soția cunoaște testa-mentul și trece și ea prin aceleași in-doeli cu privire la dragostea soțului. Până când mărturisirea reciprocă li-niștește sufletele, fără ca să stingă definitiv neîncrederea ce se născuse din pricina testamentului.

M. E.

Cântec de ploaie

A pornit pe cer un nor
Alburiu, săgalnic...
A pornit în joc spre soare
Ca în pânza-i sămpresoare
Soarele, năvalnic...

Nebunațic însă norul,
Incepând să tune;
Incepând cu vuet mare
Și voios, din depărtare
Alții să adune,

Urișul blând în raze,
Raze de vâpae,
A crezut întâi că-i glumă;
Și și-a cufundat în spumă
Pletele bălae.

A sculat pe moșul, care
A trimis să-l strângă...
A trimis pe Crivăț vântul
Ce mai aspru decât sfântul
L'a făcut să plângă.

Andrei Vornicul

Pustiul

Melancolia zilelor de toamnă i-mi arată iarna care vine cu pași tremu-rători și 'n sufletul meu obosit jalea și caută căminul!

Ore întregi rătăcesc pe Carol și pe Lăpușeanu înbătat de soare și de viață, și cu gândurile duse 'n zarea depărtată mă reîntorc pe acelaș drum.

Cu sufletul trudit, în șoapta frun-zelor ce cad, imi caut refugiu în Copou, grădina visurilor dragi.

Privindu-ți podoaba încă verde, mă gândesc că așa precum în spre amurg soarele iubit se perde ca 'n r'un o-cean vrăjit de foc, veselie noastră sboară cu incetul și în ramurile tale în care azi păsările ridică în spre cer triluri fermecătoare, mâine, vântul își va cânta dureros pustiul.

Odată cu perderea podoabei tale, câte inimi nu vor rămâne cernite, c'ți nu vor plânge visând zilele de azi și câți nu și vor găsi mormântul sub cerul presărat cu stele! Vă duceți voi nopți senine cu lună, și voi zile cu soare dulce, vă duceți voi visuri dragi cu cântece și flori și 'n urma voastră ce rămâne?! — Regretul și pustiul! O lacrimă pe geana unui prigonit de soartă ne arată timpul care vine.

El vede ca 'ntr'o carte viitorul, și lipsa și pustiul îi îngheață sufletul. În timpul când crivățul se va juca cu uscatele tale crengi, și munți de ză-padă se vor clădi pe aleile tale, câte morminte fără cruci nu se vor săpa în orizontul pustiului!...

Amabilitate**Precauție...**

— E frumos din partea lor că nu ne face să orbăcăm prin întuneric...

— Bagă de seamă că e încă ud tabloul.
— Nu face nimic, sunt cu hainele vechi.

Câte inimi nu se nasc și mor, sfâșiate de dinții necunoscutului! — Câți nu se vor stinge departe de cei dragi, în vreme cu fețele crispate de durere și vor aștepta în zadar!

Și azi par că văd chipul unei copile, care sătulă de frig și de viață, opri sfioasă în drum, în bătaia crivățului nemilos, pe un trecător bătrân, cu care plecă... și care a doua seară mă opri și pe mine întrebând-o de câți ani e, și unde îi sunt părinții, mi-a răspuns că e de 16 ani, pe mama ei n'a cunoscut-o, iar tatăl i-a murit la Siret, după destăinuirile ei m'am depărtat cu sufletul și mai obosit și cu gândurile și mai pustii.

Câte gemete și plângeri nu se vor auzi peste puțin, și câți nu-și vor găsi mormântul sub cerul înghețat.

— Păsările se vor duce spre țări calde, cu soare, convoiul funebru se va face mai trist decât moartea și multe din inimile noastre vor muri de urât, căci noi nu putem pleca din pământul de care suntem legați! — Așa a fost, așa este și așa va fi la infinit.

Eri a fost bucurie, azi chinuri și mâine moartea iar nepăsarea cuprinde pe toți și 'n pânza întunecoasă a nopții care-și mișcă misterioase valuri albe și nepătrunse, cântăm, râdem, și ne pasă ce va fi mâine, visând glorie și

nume, cufundându-ne în letargia răului ce ne stăpânește.

După ani pierduți în rătăcirii zadarnice, ne pierdem și restul de energie ce doarme în noi, strivit de nepăsarea gândurilor noastre — ca mâini, când în zori de ziuă după nopți de nesomn, în neguri fumurii clopotele vor începe să plângă din turle nevăzute, abia atunci poate ne vom trezi din nepăsarea ce ne-a coprins.

Visele frumoase dispar, spiniu morței se apropie și în timp ce zolie necunoscutului apar la orizont, noi stăm încă nepăsători în fața dansului funebru care ne așteaptă în ghiarele lui pustii(?)

Așa se trec generații după generații, și 'n urmă nu rămâne decât pustul și moartea!

Anton Gurgu

CEREȚI
la toate librăriile
O călătorie în Suedia
de STELIAN POPESCU
— PREȚUL LEI 20 —

O carte interesantă pentru tineret, corpul didactic, ofițeri, etc. e descrierea celebrei expediții a lui *Fr. Nansen* intitulată: **SPRE POL**, în întuneric și gheață veșnică. Cartea, tradusă de cunoscutul publicist, d-l *B. Marian*, are numeroase ilustrații, cuprinde 320 pagini format mare și se vinde la toate librăriile cu 40 lei.

Citiți ziarul
Științelor și Călătoriilor
Care apare în fiecare Marți

„Universul Literar“

CUPONUL Nr. 3

Strângeți complet aceste cupoane și veți lua parte la premiile „Universului“ printre cari și **3 CASE**.
Tragerea în primăvară